

ชื่อภาคนิพนธ์ : พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลยะลา
 ชื่อผู้เขียน : นายคมสันต์ ลิฬหาวงศ์
 ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
 ปีการศึกษา : 2552

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครยะลา 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ แหล่งซื้อยาที่สะดวก การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ และระดับความรู้เกี่ยวกับยาปฏิชีวนะ กับพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครยะลา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับทดสอบสมมติฐานใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ t-test และ F-test

ผลการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.2 มีอายุ 60 - 65 ปี ร้อยละ 59.7 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 66.1 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถม ร้อยละ 43.9 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 39.4 มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 41.9 และส่วนใหญ่มีแหล่งซื้อยาที่สะดวก คือ ร้านขายยาโดยมีเภสัชกร ร้อยละ 50.3

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะ พบว่า ผู้สูงอายุ ร้อยละ 60.0 มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับมาก โดยมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.71 เมื่อพิจารณาระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โทรทัศน์

3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.4 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับสูง โดยผู้สูงอายุที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ยาปฏิชีวนะ ตอบถูกมากที่สุดในข้อคำถามที่ว่า การเก็บยาปฏิชีวนะ (ยาแก้ชัก) ควรเก็บให้พ้นจากแสงแดด ความร้อนและความชื้น จึงจะช่วยป้องกันไม่ให้ยาเสื่อม ตอบถูกร้อยละ

98.1 และตอบผิดมากที่สุดในข้อคำถามที่ว่า ยาปฏิชีวนะ (ยาแก้อักเสบ) แต่ละตัวใช้รักษาโรคได้
ทุกโรค คือ ยาครอบจักรวาล ร้อยละ 83.9

4. พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.56 เมื่อ
พิจารณาจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อคำถามที่ว่า กินยาตามจำนวนมือที่
ระบุไว้ตรงกับฉลาก มีค่าเฉลี่ย 4.41

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้ยาปฏิชีวนะในเขต
เทศบาลนครจังหวัดยะลา ปัจจัยเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ แหล่งซื้อยาที่
สะดวก การได้รับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะมีปัจจัยที่ไม่
ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้ยาปฏิชีวนะในเขตเทศบาลนครยะลา

6. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรมีหน่วยประชาสัมพันธ์การใช้ยาที่ถูกต้องให้แก่ชุมชนต่างๆ
2. ผู้จ่ายยาควรสอบถามประวัติประจำตัวผู้ป่วยก่อนจ่ายยา
3. จ่ายยาที่มีคุณภาพและจำนวนเท่าที่จำเป็นต้องใช้แก่ผู้ป่วย
4. สถานบริการของรัฐควรเพิ่มความรวดเร็วในการให้บริการแก่ประชาชน
5. แพทย์ควรตรวจดูอาการของผู้ป่วยให้ละเอียดก่อนสั่งยา
6. เกสเซอร์หรือเจ้าหน้าที่ควรแนะวิธีการใช้ยาที่ถูกต้องให้แก่ผู้สูงอายุ

The purpose of the study was twofold : 1) to examine the behavior of anti-biotic drug-use of old people in Yala Municipality, and 2) to find out the relationship between their anti-biotic drug use and the background variables, i.e., gender, age, marital status, education, primary occupation, income, convenient place to buy anti-biotic drugs, access to information on anti-biotic drug uses, and level of knowledge about anti-biotic drugs. The data were collected from 310 people by using a questionnaire. SPSS for Windows were employed to process the data. Frequency, percentage, mean and standard deviation were employed to describe the data, and the inferential statistics, i.e., t-test and F-test were used to test the hypotheses.

The findings were summed up as follows :

1. Most of the subjects were female (55.2%) and were 60 – 65 years of age (59.7%). The majority were married (66.1) and completed primary school (43.9%). They were small traders (39.4%) and had a monthly income of 5,001-10,000 baht (41.9%). Most of them had a convenient place to buy drugs, that is, a drugstore manned by a pharmacist (50.3%).

2. Regarding access to information on anti-biotic drugs, it was found that 60.0 percent of old people in the study access information on such type of drugs at a high level ($\bar{x} = 2.71$). The channel through which they accessed the information most frequently was television.

3. Knowledge and understanding about anti-biotic drugs. It was found that most of the old people in the study (92.4%) had a good knowledge and understanding about anti-biotic drug use. The question that most of them (98.1%) answered correctly was : Anti-biotic drugs must be kept away from sunlight, heat and moisture to retain their quality. On the contrary, most of them answered incorrectly the question that anti-biotic drugs can cure all (83.9%) .

4. The overall behavior of anti-biotic drug use of old people was moderate ($\bar{x} = 3.56$). The item that had the highest mean was taking the number of doses as instructed on the label ($\bar{x} = 4.41$).

5. When the hypotheses were tested, no variables studied were found to have a significant relationship with the old people's behavior of anti-biotic drug use. These variables were gender, age, marital status, education, occupation, income, convenient place to buy drugs, access to related information and knowledge and understanding of anti-biotic drug use.

6. Recommendations

1) A public relations unit should be established to educate community people to use drugs correctly.

2) Pharmacists should ask the patients' history before prescribe medicines

3) Quality medicines with only a necessary amount should be provided for patients.

4) Government health centers should speed up their service to the public.

5) Physicians should diagnose the patients in details before prescribing medicines for them

6) Pharmacists or those concerned should give advice to old people on how to use medicines correctly.